

การศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่ A Study of Music Listening Behaviors in New Generation kindergarten

เพียงแพน สรรพศรี¹, ปรมาศว์ สรรพศรี^{2*}, วัชรพงษ์ วิชา³, เจษฎา อุทุมมา⁴
Piangpan Sabpasri¹, Poramase Subphasri^{2*}, Watcharaphong Wicha³, Jatsda Uthumpu⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลด้านบุคคลโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์เชิงกึ่งโครงสร้างโดยทำการสัมภาษณ์ครูที่มีประสบการณ์การสอนเด็กปฐมวัย เด็กเล็ก ทั้งครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ท่าน และครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน 3 ท่าน รวมถึงศึกษาปรากฏการณ์กระแสการฟังเพลงเด็กปฐมวัยทางช่องทางออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่มีสองรูปแบบ คือ 1) การฟังเพลงที่ได้รับการคัดกรองจากครูและผู้ปกครอง และ 2) การฟังเพลงจากการเลือกฟังด้วยตนเองโดยรูปแบบที่สองนี้สื่อออนไลน์มีอิทธิพลและส่งผลอย่างมากต่อพฤติกรรมการฟังเพลง อย่างไรก็ตามยังคงมีจุดร่วมที่เหมือนกับเพลงที่ได้รับการคัดกรองจากครูและผู้ปกครอง คือ มีท่วงทำนองที่กระชับ สามารถเคลื่อนไหวร่างกายเข้าจังหวะดนตรีได้อย่างสนุกสนานซึ่งเป็นจุดเด่นของช่วงวัยนี้ที่ทำกิจกรรมผ่านการเล่นเป็นหลัก

คำสำคัญ: การฟังเพลง, เด็กปฐมวัย, เด็กปฐมวัยยุคใหม่, พฤติกรรมการฟังเพลง

Abstract

This research article aims to study music listening behaviors in new kindergarten generation to be useful for music activities organizing guideline for new kindergarten generation. data collection by sources of documents textbooks and related research. Selected the key informants as 3 kindergarten teachers of Office of the basic education commission

¹ นักวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Researcher, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

³ อาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Lecturer, Demonstration School of, Chiang Rai Rajabhat University

⁴ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Lecturer, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding Author, email: Poramase_sub@cmru.ac.th

schools and 3 Private School by purposive sampling and also study of the phenomenon in new generation kindergarten listening to music by online channels. The studies found that there are 2 music listening behaviors forms, 1) They are listening to music screened by their teachers and parents. 2) They are listening to music by themselves choosing. Online media has an influence on music listening behavior. However, it still has the same common ground as the music screened by teachers and parents that a concise melody Able to move the body with fun rhythmic music, which is the highlight of this age when activities are mainly played.

Keywords: Music Listening, kindergarten, New Generation kindergarten,
Music Listening Behaviors

บทนำ

สังคมประกอบไปด้วยมนุษย์ที่มีความหลากหลายทางช่วงวัยตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยชราซึ่งทุกคนล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นกำลังใจการพัฒนาประเทศ การพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีสุขภาวะที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ต้องเริ่มมาจากการวางรากฐานที่มั่นคงตั้งแต่ช่วงวัยเด็กซึ่งเด็กถือเป็นทรัพยากรด้านบุคคลที่สำคัญของประเทศ กล่าวได้ว่าช่วงวัยเด็กเป็นช่วงที่สำคัญอย่างมากในการพัฒนาเพื่อที่จะเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศต่อไป (Choomhai, T., 2016) การส่งเสริมให้เด็กมีการเจริญเติบโตที่ดีนอกจากจะให้ความสำคัญกับปัจจัยขั้นพื้นฐาน เช่น โภชนาการ สิ่งแวดล้อม ครอบครัวแล้วนั้น การศึกษาถือเป็นอีกปัจจัยหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็กอีกด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงที่มีพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 ได้นิยามความหมายของเด็กปฐมวัยว่าเป็นเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา (Government Gazette, 2019) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลด้านการดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย ระบุว่าช่วงปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังบ่มเพาะด้านการศึกษาด้วยถือว่าการสร้างรากฐานของชีวิตซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าสามารถจัดได้ 3 รูปแบบได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Office of the Education Council, 2013)

ดนตรีเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ถูกจัดให้อยู่ในระบบการศึกษาโดยสถาบันการศึกษา มีการบรรจุรายวิชาและเนื้อหาสำหรับจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีให้กับผู้เรียนโดยวางรากฐานตั้งแต่การศึกษาระดับปฐมวัยเนื่องจากดนตรีและท่วงทำนองของเสียงเพลงมีความสำคัญต่อพัฒนาการในวัยเด็กเป็นอย่างมากและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ในช่วงอายุของเด็กปฐมวัยนี้มีการรับรู้เรื่องระดับเสียงแล้ว (Suttachit, N., 1989) ดังนั้นดนตรีหรือเสียงเพลงจึงไม่ใช่ศาสตร์ที่อยู่ไกลตัวเด็ก เนื้อหาด้านเรื่องราวความรู้และการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ จะสอดแทรกอยู่ในบทเพลงเพื่อให้เด็กได้เรียนเนื้อหาทั้งด้านความรู้และคุณธรรมผ่านเสียงดนตรี (Charoensook, S., 1998) นอกจากนี้เสียงเพลงยังช่วยให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายและมีสมาธิพร้อมทำกิจกรรมมากขึ้นอีกด้วย ในบางครั้งเด็กอารมณ์อ่อนไหวตามช่วงวัยซึ่งอาจอยู่ในห้วงอารมณ์ของความเศร้าและแสดงออกโดยการร้องไห้แต่เมื่อได้ยินเสียงเพลงร่วมกับเห็นเพื่อน ๆ ที่ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวเข้าจังหวะดนตรีมีความสุขสนุกสนานจะทำให้คลายความโศกเศร้าลงและเกิดความกระตือรือร้นให้สนใจทำกิจกรรมดนตรี

ตามเสียงเพลงนั้น ๆ ดังนั้นดนตรีจึงมีบทบาทสำคัญในการเรียกสมาธิของเด็กปฐมวัย (Sakalpasak, W., Halathaingam, W., 2019) อีกประการสำคัญของดนตรีที่มีอิทธิพลต่อเด็กปฐมวัย คือ เมื่อเด็กได้ฟังเพลงจะได้ซึมซับเพื่อพัฒนาคลังคำศัพท์ส่งผลให้มีพัฒนาการด้านการสื่อสารที่ดีขึ้นเพราะการฟังคือรากฐานที่สำคัญของการสื่อสาร (Promsukkul, P., n.d.; Panichying, T., 2010) กล่าวได้ว่าการฟังเพลงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัยซึ่งนักการศึกษาต่างประเทศได้กล่าวถึงแนวคิดนี้เช่นกันว่าการพัฒนาช่วงวัยเด็กด้วยเสียงเพลงที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับช่วงวัยนั้นจะเป็นการเตรียมความพร้อมที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพต่อไป (Sportsman, 2011)

สำหรับการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยในประเทศไทยนั้นสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญและนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยเช่นกัน จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนแห่งหนึ่งที่มีการจัดการศึกษาระดับชั้นปฐมวัย ได้กล่าวถึงความสำคัญของเพลงกับเด็กปฐมวัยว่า

“เพลงยังเป็นส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาลอยู่มาก ในคลาสเรียนบางครั้งครูยังใช้เพลงสำหรับเด็ก อาทิ เพลงผีเสื้อน้อย ลมหายใจ กำมือขึ้นแล้วหมุน โห้ทะเลแสนงาม พวกเพลงสมัยเราเด็ก ๆ ยังมีใช้อยู่ เพื่อเรียกนักเรียนให้อยู่กับการเรียนการสอน จริงอยู่ที่การฟังเพลงทำให้เค้ามีสมาธิมากขึ้น แต่การเลือกใช้เพลงก็สำคัญเช่นกัน...”

(Woottiswat, S., personal communication, 20 January, 2023)

จากคำดังกล่าวจะเห็นได้ถึงความสำคัญของการเลือกใช้เพลงให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และพบว่าเพลงเดิม ๆ ที่เคยใช้ในบางครั้งกลับไม่ได้ผลกับเด็กรุ่นใหม่สะท้อนให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการฟังเพลงที่เปลี่ยนไปซึ่งกลุ่มเจนเอเรชันยุคใหม่นี้มีความสัมพันธ์และมีส่วนในการตัดสินใจเลือกฟังเพลงเองมากกว่าการรอรับจากผู้ปกครองหรือครูที่โรงเรียน แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการฟังเพลงที่เปลี่ยนไปของเด็กยุคใหม่ (Piemsutanon, M. & Ronnavet, M., n.d.) ความเปลี่ยนแปลงนี้เห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงเวลาที่เพิ่งผ่านมาไม่นานเมื่อปลายปี พ.ศ.2565 ที่ศิลปินวงเปเปอร์เพลน (Paper Planes) ได้เผยแพร่ผลงานเพลงทรงอย่างแบด (Bad Boy) และเป็นทีโด่งดัง ทว่า กลุ่มที่นิยมฟังเพลงดังกล่าวกลับอยู่ในช่วงวัยอนุบาลหรือปฐมวัยจนเกิดเป็นกระแสเรียกว่า ปรากฏการณ์วัยรุ่นพินันนม จะเห็นได้ว่าด้วยปัจจุบันที่โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลถึงการปรับตัวในทุกมิติของสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ค่านิยม การศึกษา รวมถึงการศึกษาในระดับปฐมวัยด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่เพื่อเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นอันสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหรือนำดนตรีและบทเพลงเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อให้เหมาะสมต่อความต้องการของเด็กยุคใหม่และสอดคล้องกับพัฒนาการช่วงวัย อนึ่ง จากการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยด้านพฤติกรรมการฟังเพลงของคนไทยพบว่ามีการศึกษาในระดับประชาชนทั่วไปอันกล่าวถึงผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนซึ่งผลการศึกษาได้สรุปและจำแนกประเภทเพลงเป็นกลุ่มประเทศ (Vinijnaiyapak, N., 2017) และระดับผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีความน่าสนใจและเห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กไทย (Suwanphitak, W. & Trakarnrung, S., 2022) อย่างไรก็ตามยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัย จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในประเด็นนี้เพื่อเติมเต็มองค์

ความรู้และรับมือกับแนวโน้มการจัดการศึกษาด้านดนตรีเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของศาสตร์ทางด้านดนตรีศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดผู้ให้ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ได้แก่
 - 1.1) แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2) แหล่งข้อมูลด้านบุคคล ได้แก่
 - 1.2.1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกครูที่มีประสบการณ์การสอนเด็กปฐมวัย เด็กเล็ก ทั้งครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ท่าน และครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน 3 ท่าน เพื่อได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยในหลากหลายบริบทการศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 2.1) แบบวิเคราะห์เอกสาร สำหรับเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการฟังเพลง ดนตรีสำหรับเด็ก การศึกษาดนตรีเด็กปฐมวัย จากฐานข้อมูลที่ได้รับการรับรองโดยศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index - TCI)
 - 2.2) แบบสัมภาษณ์ สำหรับเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้านบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) (Chantavanich, S., 2018)
3. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมถึงศึกษาปรากฏการณ์กระแสการฟังเพลงเด็กปฐมวัยทางช่องทางออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (Youtube) ติกต็อก (Tiktok) เป็นต้น
4. วิเคราะห์ข้อมูล ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
5. สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่
จากการเก็บข้อมูลในด้านการศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่ พบว่ามีสองรูปแบบคือ
 - 1.1 การฟังเพลงที่ได้รับการคัดกรองจากครูและผู้ปกครอง
ในการฟังเพลงโดยได้รับจากรูปแบบนี้เป็นการฟังเพลงจากที่สถานศึกษา ครู หรือผู้ปกครอง เป็นผู้คัดกรองและส่งเสริมให้เด็กได้ฟังโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทางการศึกษาและพัฒนาสุขภาวะโดยในจุดประสงค์นี้มักมีการสอดแทรกเนื้อหาหรือบทเรียนที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ซึ่งแยกตามหมวดสาระต่าง ๆ และเลือกเพลงที่มีทำนองง่าย ๆ สนุกสนาน ผวนกับการบรรจุง่าย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาหรือบทเรียนนั้น ๆ เช่น เพลงหนอนผีเสื้อ ที่เล่าถึงวงจรการเกิดผีเสื้อ เพลงช้าง ที่อธิบายลักษณะทางกายภาพของช้าง และเพลงเนื้อหา

ประเภทสัตว์ต่าง ๆ อาทิ เพลงเปิดอาบน้ำในคลอง เพลงแมงมุม เพลงไก่ เพลงเต่า เพลงม้า ฯลฯ อย่างไรก็ตามในแต่ละเพลงมีจุดร่วมที่เหมือนกัน คือ

- 1) มีท่วงทำนองที่กระชับ เหมาะสำหรับการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงเพลง
- 2) มีระยะความยาวของเพลงที่ไม่ยาวจนเกินไป ง่ายต่อการจดจำทั้งทำนองและเนื้อร้อง เมื่อเปิดให้เด็กปฐมวัยฟังอย่างต่อเนื่องจะใช้ระยะเวลาไม่นานในการที่จะสามารถจดจำและร้องตามได้
- 3) โครงสร้างของเพลงไม่ซับซ้อน ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อเพราะเป็นสิ่งที่ไม่ยากจนเกินไป ส่งผลถึงการเสริมแรงบวกในการเรียนรู้ที่เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ดีจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเป็นการกระตุ้นให้อยากทำกิจกรรมการเรียนรู้อีก
- 4) คำศัพท์ง่าย เป็นคำศัพท์พื้นฐานและมักปรากฏในนิทานเด็กด้วยทำให้เด็กคุ้นเคยและเหมือนได้รับการทบทวนคลังคำศัพท์ของตนเอง
- 5) มีความหมายเชิงบวก เน้นสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรมหรือการปลูกฝังระเบียบวินัย เช่น เพลงตรงต่อเวลา เพลงแปรงฟัน เพลงมากินข้าวสิ เป็นต้น

สำหรับพฤติกรรมการฟังเพลงในรูปแบบแรกนี้เป็นเพลงสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีมาแต่ดั้งเดิมและแพร่หลายทั้งในวงการการศึกษาสำหรับเด็กและในหมู่ผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้รูปแบบการเรียนรู้รวมไปถึงการฟังเพลงเปลี่ยนแปลงไปจากแต่เดิมที่เด็กเป็นฝ่ายรอรับข้อมูลจากครูหรือผู้ปกครอง สู่การเป็นผู้มีส่วนเลือกฟังเพลงจากกระแสนิยมที่ได้รับจากสื่อโซเชียล แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ อาทิ เฟสบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (Youtube) ตีกต็อก (Tiktok) เป็นต้น

1.2 การฟังเพลงจากการเลือกฟังด้วยตนเอง

เด็กยุคใหม่รวมถึงเด็กระดับปฐมวัยซึ่งอยู่ในเจนเนอเรชั่นใหม่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีที่ดีกว่าเจนเนอเรชั่นเดิม มีความคุ้นเคยกับการเข้าสู่โลกออนไลน์เพื่อการเรียน โดยผ่านมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ส่งผลให้การศึกษาในทุกะดับทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยปรับเข้าสู่รูปแบบออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ทักษะทาง IT ของเด็กยุคใหม่ก้าวกระโดด แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของเด็กซึ่งรวมถึงการฟังเพลงเช่นกัน ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเพลงที่เป็นนิมิตฟังในหมู่เด็กปฐมวัยกลับเป็นเพลงที่ไม่ได้มาจากการเริ่มฟังที่สถานศึกษาแต่อย่างใด แต่มาจากกระแสทางโซเชียลที่ผู้เรียนเป็นผู้นำกลับเข้าสู่สถานศึกษา อย่างไรก็ตามครูสามารถนำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้เช่นกัน ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ได้จากครูสถานศึกษาแห่งหนึ่งกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวต่อพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยว่า

“...ตอนนี้เพลงสมัยใหม่เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการฟังเพลงของเด็ก เช่น ทรงอย่างแบด เขาชอบกันมากเราก็นำมาจะใช้ตอนเรียกร้องความสนใจหรือหลังจากทำงานเสร็จ ซึ่งต้องทำกิจกรรมในลักษณะของการเล่นด้วยกันระหว่างครูและเด็กเป็นการเล่นต่อเพลง เช่น ครูร้องท่อนแรก นักเรียนจะร้องต่อท่อนสอง แล้วร้องรวมกันจนจบเพลง เพื่อให้นักเรียนได้ผ่อนคลายอิริยาบถระหว่างการเรียนหรือหลังเรียนเสร็จ ด้วยยุคสมัยครูจึงต้องนำเพลงที่เป็นที่นิยมเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้นักเรียนนั้นน่าเบื่อค่ะ...”

(Woottiswat, S., personal communication, 20 January, 2023)

เห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยยุคใหม่มีบทบาทในการเลือกฟังเพลงซึ่งต่างจากยุคเดิมที่เป็นฝ่ายรอรับข้อมูลจากบุคลากรทางการศึกษารวมถึงผู้ปกครอง อีกทั้งนอกจากจะเป็นผู้เลือกฟังเพลงเองแล้วนั้นยังมีบทบาทในการนำเพลงเหล่านี้ไปนอกลบเข้าสู่อสถานศึกษาอีกด้วย ปรัชญาการณนี้ทำให้สถานศึกษารวมถึงบุคลากรทางการศึกษาเด็กล้วนต้องรับมือและปรับตัวตาม อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ครุฑนตรีที่มีประสบการณ์สอนผู้เรียนในช่วงวัยเด็กได้วิเคราะห์ถึงการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยสมัยใหม่ว่า

“...เพลงส่วนใหญ่จะได้กระแสมาจากตึกตอก (Tiktok) เช่น เพลงทรงอย่างแบด (Bad Boy) เพลงไหม้แมชชีน เพลงวาดไว้ เพลงเหม็นแสบ เป็นต้น ผม ในฐานะครุฑนตรีสังเกตว่าเพลงไหนที่มีการนำแร็ป (Rap) เข้าไปผสมในท่อนเพลงด้วย เด็กค่อนข้างจะชอบ สำหรับในกรณีของเพลงทรงอย่างแบด (Bad Boy) ที่กำลังเป็นกระแสอยู่ตอนนี้ เด็กอนุบาลร้องได้อาจเป็นเพราะทำนองเพลงที่มีตัวโน้ตไม่ซับซ้อน เช่น ประโยคที่ว่า ทรงอย่างแบด แซ่ดอย่างบ่อย โน้ตจะประมาณ โดเรมี มีเรโด พอเป็นโน้ตเสียงเต็มไม้ครึ่งเสียง เลยติดหูง่าย แต่ที่สำคัญเลยคือต้องไม่มีคำไม่สุภาพ ถึง จะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองร่วมด้วย...”

(Kesa, K., personal communication, 18 January, 2023)

จะเห็นได้ว่าสื่อออนไลน์มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกาฟังเพลงของเด็กปฐมวัยอย่างมาก และการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่ในรูปแบบที่เด็กเป็นผู้เลือกเองนั้นลักษณะของเพลงจะมีความต่างจากการฟังเพลงที่ได้รับการคัดกรองจากครูและผู้ปกครองอยู่บ้าง เช่น ในส่วนระยะความยาวของบทเพลงซึ่งเพลงที่เป็นกระแสนิยมในแพลตฟอร์มออนไลน์นั้นจะมีความยาวมากกว่าเพลงที่ปกติให้เด็กปฐมวัยฟัง ทั้งนี้ด้วยเพลงเหล่านี้ไม่ได้ถูกประพันธ์ขึ้นเพื่อกลุ่มผู้ฟังในวัยปฐมวัย แต่กลับได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้ฟังในช่วงวัยน้อยอย่างมาก สะท้อนให้เห็นการเข้าถึงเพลงสมัยใหม่ที่เด็กปฐมวัยสามารถเชื่อมต่อกับช่วงวัยเด็กโตและวัยรุ่นได้ อย่างไรก็ตามยังคงมีจุดร่วมที่เหมือนกับเพลงที่ได้รับการคัดกรองจากครูและผู้ปกครอง คือ มีท่วงทำนองที่กระชับสามารถเคลื่อนไหวร่างกายเข้าจังหวะดนตรีได้อย่างสนุกสนานซึ่งเป็นจุดเด่นของช่วงวัยนี้ที่ทำกิจกรรมผ่านการเล่นเป็นหลัก

สรุปและอภิปรายผล

1. แม้ว่าการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยในยุคใหม่จะมีการเพิ่มเติมหรือแตกต่างจากยุคเดิมอยู่บ้างในเชิงทางโครงสร้างและความสนใจในตัวเพลง แต่ก็ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อพัฒนาการทางช่วงวัยแต่อย่างใด พบว่าบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครองล้วนตื่นตัวและพร้อมปรับตัวโน้มเข้าหาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้เสียงเพลงเป็นเครื่องมือ ทั้งการนำบทเพลงที่เป็นที่นิยมในโลกออนไลน์ เช่น เพลงทรงอย่างแบด (Bad boy) เพลงไหม้แมชชีน เพลงวาดไว้ เพลงเหม็นแสบ ฯลฯ มาใช้ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อ หรือการทำกิจกรรมเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมส์โดยมีเพลงเหล่านี้ประกอบ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยผ่านการเล่นนั้นมิได้แยกออกจากกันแต่อย่างใด สอดคล้องกับการสอนดนตรีตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) (อ้างถึงใน Panichying, T., 2010) ที่ใช้กิจกรรมดนตรี

เป็นเครื่องมือในการมุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม เป็นการสอนดนตรีที่ลงมือปฏิบัติผ่านการเล่น ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน กล่าวได้ว่ากิจกรรมดนตรีเป็นฐานรากสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออกซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตและพร้อมเรียนรู้สำหรับบทเรียนถัดไปในช่วงวัยเด็กโต วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ต่อไป

2. จากผลการศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่พบว่าปัจจุบันเด็กได้รับข้อมูลอย่างเปิดกว้างมากขึ้นจากการที่เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันเด็กกลายเป็นผู้เลือกมากกว่าเป็นผู้รับข้อมูลจากครูหรือผู้ปกครอง ซึ่งการเลือกฟังเพลงก็เป็นอีกหนึ่งในกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยโดยช่องทางที่เด็กเข้าถึงการฟังเพลงมากที่สุด คือ สื่อออนไลน์ ผู้วิจัยคิดว่าปัจจุบันในยุค digital disruption นี้ สื่อออนไลน์จะกลายเป็นช่องทางหลักในการเสพชุดข้อมูลของทุกศาสตร์แขนงในหลากหลายมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความบันเทิง ธุรกิจ การศึกษารวมถึงการศึกษาดนตรีเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระกิจ สุวรรณพิทักษ์ และสมชัย ตระการรุ่ง (Suwanphithak, W., Trakarnrung, S., 2022) ที่ทำวิจัยด้านดนตรีศึกษาในประเด็นเรื่องพฤติกรรมการฟังเพลงของวัยรุ่นไทย พบว่า ช่องทางที่วัยรุ่นรู้จักและเข้าถึงการฟังเพลงมากที่สุด คือ ช่องทางออนไลน์ในแพลตฟอร์มยูทูป (Youtube) โดยเพื่อนมีอิทธิพลในการแนะนำให้รู้จักเพลงและศิลปินมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นจากภาพรวมและแนวโน้มจากปรากฏการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัย ในการศึกษาวิจัยครั้งถัดไปอาจเพิ่มการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจหรือสัมภาษณ์เด็กปฐมวัยโดยตรงเนื่องเพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่ลุ่มลึกหรืออาจมีมุมมองบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีปฐมวัย อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มเปราะบาง ดังนั้นในการวางกรอบแนวคิดและการออกแบบการเก็บข้อมูลจึงควรรอบคอบและคำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัยมนุษย์เป็นสำคัญ

2. การวิจัยครั้งนี้แม้จะเป็นการศึกษานำมาซึ่งฐานข้อมูลตั้งต้นแต่เป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ด้านดนตรีศึกษาในมิติการพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่ อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาเคยมีงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการฟังเพลงของผู้ฟังในช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงวัยรุ่น และช่วงวัยประชากรทั่วไป แต่ยังไม่พบในช่วงวัยผู้สูงอายุซึ่งเป็นช่วงวัยที่ควรได้รับความสำคัญและกิจกรรมดนตรีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุได้ จึงควรศึกษาในช่วงวัยนี้เพิ่มเติมด้วยเช่นกัน

3. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพื่อได้รับข้อมูลในประเด็นพฤติกรรมการฟังเพลงของเด็กปฐมวัยยุคใหม่ พร้อมทั้งการปรับตัวของครูเพื่อปรับกลวิธีการสอนให้สอดคล้องและตรงต่อความต้องการของเด็กนั้น พบว่าแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความน่าสนใจอย่างมาก คือ แพลตฟอร์มตามสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่บุคคลทั่วไปทั้งในฐานะผู้ปกครอง ครอบครัวที่มีเด็กอยู่ในช่วงวัยปฐมวัย ครูปฐมวัย และประชาชนทั่วไป ต่างเข้ามามีส่วนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงปรากฏการณ์วัยรุ่นพ่นน้ำนมที่นำเสนอและขับร้องโดยศิลปินวัยรุ่นไทยวง Paper Planes ในเพลงทรงอย่างแบด (Bad boy) ที่กลายเป็นที่นิยมในกลุ่มเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีอีกหลายปรากฏการณ์และกระแสทางสังคมที่ส่งผลต่อการดนตรีทั้งในมุมมองของผู้ฟังและผู้สร้างสรรค์ดนตรี ซึ่งมีอีกหลายประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติมอันจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยทางด้านดนตรีศึกษาให้พัฒนาองค์ความรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อไป

4. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบพื้นฐานซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นเพียงการสำรวจและสัมภาษณ์เบื้องต้นเท่านั้นซึ่งมีแรงบันดาลใจมาจากปรากฏการณ์การฟังเพลงของเด็กปฐมวัยในทางกระแสสังคม อาจยังไม่สามารถนำไปสร้างองค์ความรู้ที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานใหม่ได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตามผลการศึกษาดังกล่าวควรมีการศึกษาต่อยอดในลำดับต่อไป

References

- Charoensook, S. (1998). *Kids song*. Education, 21(4), 24-26.
- Chantavanich, S. (2018). *Qualitative Research*. (24th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Government Gazette. (2019). *Early Childhood Development Act*. 30 April 2019.
- Office of the Education Council. (2013). *Early childhood care and education*. Bangkok: Thailand.
- Promsukkul, P. (n.d.). Early Childhood Music Education. *Bansomdej Music Journal*. 23-36.
- Piemsutanon, M. & Ronnavet, M., (n.d.). Youtube Music Listening Behavior of Generation X and Generation Y Consumers. Faculty of Journalism and Mass Communication, *Thammasat University*, 1-10.
- Panichying, T. (2010). *The Effect of Music Activities by Orff Theme Towards Early Childhood Creativity at Srinakharinwirot University : Prasarnmit Demonstration School (Elementary) in Vadhana District, Bangkok*. Master's Project, M.Ed. (Educational Psychology). Srinakharinwirot University.
- Sakalpasak, W., Halathaingam, W. (2019). Music and movement activity for early childhood. *Vajira Medical Journal: Journal of Urban Medicine*, 63(3), 203-208.
- Sportsman, E, L. (2011). *Development of Musicianship and Executive Functioning Among Children Participating in a Music Program*. Doctoral Thesis, University of Michigan, Ann Arbor, MI.
- Suwanphitak, W. & Trakarnrung, S. (2022). Music Listening Behaviors of Thai Adolescents. *Rangsit Music Journal*, 17(2), 118-131.
- Suttachit, N. (1989). Research report: sound level perception of kindergarten. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Thitima Choomhai. (2016). Music Listening Behaviors of Thai Adolescents. *Hua Hin Sook Jai Klai Kangwon Journal*, 1(2), 18-33.
- Vinijaiyapak, N. (2017). *Music Listening Behaviors of Thai People in 2017*. Nida Poll. National Institute of Development Administration. Bangkok: Thailand.
- Woottiswat, S., *Interview*, 25 January 2023